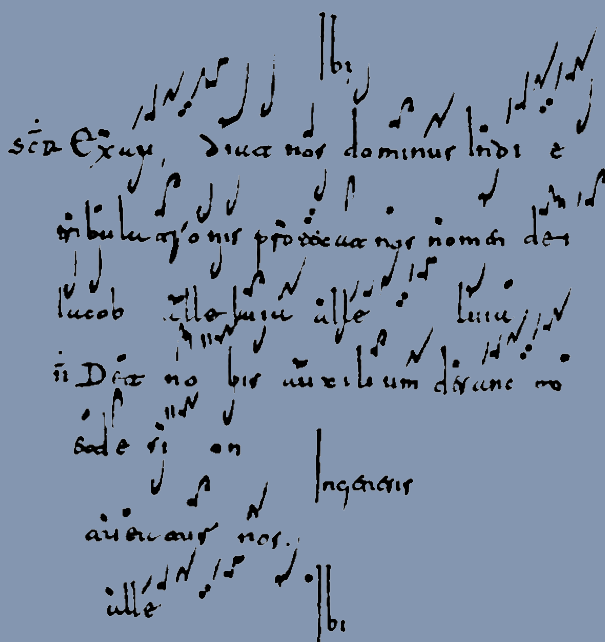


Heimwee naar wat nooit is geweest

Bespiegelingen over het Gregoriaans

Geert Maessen



Gregoriana Amsterdam

2023

Dit boek is het resultaat van veertig jaar intensieve omgang met het Gregoriaans: de traditionele eenstemmige Latijnstalige zang van de katholieke Kerk.

Aan de hand van drie hypothesen laat de auteur zien hoe het Gregoriaans gerelateerd is aan de grote maatschappelijke problemen van onze tijd. De eerste hypothese ziet de oorsprong van de Gregoriaanse teksten weliswaar in Rome, maar de oorsprong van haar melodieën in Toledo. De tweede hypothese formuleert het algemene doel van de Christelijke dogmatiek. De derde hypothese typeert de duurzame ontwikkelingsdoelen die de Verenigde Naties in 2015 formuleerde als een moderne variant van die Christelijke dogmatiek.

Daarnaast bespreekt de auteur vele aspecten van het Gregoriaans betreffende notatie, melodie, ritme, microtonen en de verwantschap met andere tradities.

Het boek besluit met een selectie aan partituren: Gregoriaanse offertoria in *Fluxus*-notatie, Mozarabische melodieën van het Iberisch schiereiland in kwadraatschrift en computationeel gegenereerde Mozarabische sacrificia op vijf lijnen. Beide laatste met een transcriptie van de neumen. Dan volgt nog een gedetailleerd overzicht van de melodische verwantschap van de Mozarabische zang met andere tradities, alsmede van de verwantschap van de Gregoriaanse offertoria en de verloren Mozarabische sacrificia met deze andere tradities.

Over de auteur:

Geert Maessen studeerde bouwkunde en filosofie. Hij is specialist braille bladmuziek bij *Dedicon* en leider van *Gregoriana Amsterdam*. Voor het Gregoriaans ontwierp hij de *Fluxus*-notatie. Voor de *Concertzender* verzorgde hij het programma *Bonum est*. Voor de Mozarabische ritus initieerde hij het computationeel onderzoek naar de verloren zang.

Meer informatie op www.gregoriana.nl



Inhoud

Voorwoord bij de tweede druk	7
Inleiding	9
I Een uiteengevallen wereldbeeld	
1. Gezongen poëzie	15
2. Een breekbaar ideaal	17
3. Bach en Braille	22
4. Het geloof van Constantijn en Karel	36
5. Sint Gallen op lijnen	47
6. Ontstemde kerkklokken	54
7. Pas op voor het Gregovirus	57
8. De oneindige potentie van dat wat niet bestaat	62
II Middeleeuws Spanje heroverwogen	
9. Het lied van de drie jongelingen in de vuuroven	69
10. Toledo, Rome en het Gregoriaans	72
11. Het Mozarabisch melos en andere tradities	86
12. Melodiegeneratie voor de Mozarabische ritus	109
III Naar een nieuw wereldbeeld	
13. Twee zangeressen	119
14. Ravenna en de pest	123
15. Wetenschap en waarheid	131
16. Consensus en de vrije geest	135
17. De waarheid voorbij	142
18. Kerk en staat	145
19. Ons grootste geschenk	157
20. Als gij heden zijn stem hoort	161
21. De rede voorbij	163

IV Partituren en tabellen

22. Enkele offertoria in <i>Fluxus</i> -notatie	171
23. Enkele bewaarde Mozarabische melodieën	191
24. Enkele computationeel gegenereerde sacrificia	200
25. De Gregoriaanse offertoria (GRE)	224
26. Het bewaarde Mozarabisch melos (HISA, B en C)	232
27. De sacrificia in het antifonale van León (LEO)	238

V Tot slot

28. Waarschuwing en toegift	249
29. Publikaties en verantwoording	272